

Софроніос Парадісонулос

ORCID: 0000-0002-8966-3462

магістр з історії, здобувач ступеня доктора філософії

Грецький фонд культури

Афіни, Греція

ГРАМОТНІСТЬ ТА ОСВІТА ГРЕКІВ ОДЕСИ ЗА ГРЕЦЬКИМ ТА РОСІЙСЬКИМ ПЕРЕПИСАМИ ОСТАННЬОЇ ЧВЕРТІ ХІХ СТ.

Ключові слова: греки, Одеса, грамотність, освіта, остання чверть ХІХ ст.

Питання рівня грамотності та освіти греків Одеси має принципове значення, з одного боку, для аналізу соціально-економічного потенціалу грецької громади міста, а з другого – для з'ясування внутрішньо-групової кооперації та екзогенної інтеграції. Саме ці аспекти віддзеркалюють можливості щодо реалізації їхньої життєдіяльності (прагматичний рівень), а також діахронні та синхронні зв'язки групи у контекстах самоусвідомлення та ідентичності.

Ці питання аналізуються за допомогою масових формулярних джерел, а саме – документальних первинних та агрегованих матеріалів перепису Грецького Королівства 1879 р. та Першого загального перепису населення Російської імперії 1897 р. Їхнє порівняння дозволяє виявити історичну динаміку і сталість освітніх аспектів грецької громади Одеси.

Можна стверджувати, що рівень грамотності та освіти греків Одеси останньої чверті ХІХ ст. був загалом високим. Порівняння його з рештою одеситів дозволяє констатувати, що греки перебували в авангарді тих етнічних спільнот, що активно включилися в отримання освіти у різних навчальних закладах. Важко пояснювати ці факти виключно романтичними аспектами життєдіяльності грецької громади Одеси. Скоріш за все, в основі такого роду активності знаходяться прагматичні мотиви – а саме, необхідність створення умов для успішності представників молодого покоління на ринку праці. Саме цей фактор сприяв адаптації та активному розвитку зовсім різних верств населення – від представників вищих класів до найманих робітників. Значна частина греків Одеси репрезентувала дрібну та середню буржуазію, тож освіта виступала важливою передумовою їхньої комерційної активності. По всіх ланках соціального життя освіта та грамотність були факторами успішності та позитивної динаміки. Опосередковано це припущення підкріплюється високим рівнем жіночої освіченості, що свідчить про суб'єктність жінок на ринку праці.